ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

Наш читач Нестор О. Козловський з Рочестеру пише: Дорога „Веселко"! Ходжу до американської школи, а кожної суботи разом із своєю сестричкою Лідою йду до Рідної Школи ім. Т. Шевченка. Я в четвертій клясі. Минулого року брав участь у змаганнях з мистецького читання й декламації і отримав нагороду в сумі 20 дол. Ці гроші мусіли бути вжиті на перебування у пластовому або сумівському таборі. Тато доплатив мені, і я перебув два тижні на пластовому таборі в „Новому Соколі". Там запізнався з товаришами із інших осередків і навчився самостійности.

Дуже радо читаю „Веселку", і моїм бажанням є, щоб журнал виходив частіше й збільшив свій об'єм.

Буду старатися, щоб мої успіхи в українській школі були якнайкращі й щоб я став першуном у клясі.

Крім передплати посилаю від себе й моєї сестрички одного доляра на пресовий фонд.

Відповідь Редакції: Дорогий Несторе! Тішимося Твоїми успіхами в науці і тим, що здобув ти першу нагороду за читання й декламацію. Ти добре використав грошову нагороду. Нашим бажанням теж є, щоб „Веселка" розбудувалася й виходила частіше. Дякуємо Тобі й Твоїй сестричці Ліді за даток на пресовий фонд!

Від Зенона Петрова з Торонта отримали ми такого листа: Дорога „Веселко"! Дуже мені прикро, що мушу з Тобою попрощатися, але мені вже дванадцять років, і я вступаю в юнацький вік. Жаль мені моїх дитячих літ, хоч пережив я дитиною тяжку втрату — помер мені батько.

Тебе, „Веселко", мені шкода залишати, бо я Тебе дуже люблю. Але одночасно я цікавлюсь, що принесе мені юнацьке життя й журнал „Юнак", який тепер буду читати.

Дуже дякую Тобі, „Веселко", за вірші, за „Чап Чалапа", „Гоцу Дралу" та Богдана, Козака-Характерника, бо вони приносили мені приємні хвилини. Дуже цікавили мене статтейки з природи й географії України. Моя бабуня також дуже любила Тебе читати.

Відповідь Редакції: Дякуємо Тобі, Зенку, за Твого гарного прощального листа! Прикро нам, коли наші друзі перестають бути нашими читачами, але й тішимося одночасно, що „Веселка" залишає в них приємний спомин, що приносила їм користь і радість, що навчила їх читати рідне слово й підховала читачів юнацьких журналів, а згодом і журналів та газет для дорослих. Бажаємо Тобі щасливого та успішного юнакування!

ХТО НАСТУПНИЙ?

У лютневому числі „Веселки" ми вмістили листа Богдана Ковалика з Торонта, який перший відгукнувся на наш заклик „ХТО БУДЕ ПЕРШИМ" у справі змагань дітей-читачів нашого журналу, хто прочитає найбільше українських книжок і хто має їх найбільше у своїй бібліотеці. В другому листі Богдан пише: Я знаю, що українські діти люблять рідну книжку. Доказом цього є відвідини школярів у нашій бібліотеці. Я певний, що незабаром до редакції прийде більше листів з повідомленням, хто скільки прочитав книжок та скільки їх має в своїй бібліотеці.

Від Редакції: Богдан не помилився, бо ось пошта принесла нам листа від Ераста Мрица з Торонта, Канада, який пише: Дорога „Веселко"! Я також читаю багато українських книжок, бо дуже люблю читати. У 1965 р. я прочитав 43 книжки (дві тисячі тридцять п'ять сторінок). Усі прочитані книжки записую в окремому нотатнику: ім'я автора, назву книжки та короткий зміст.

У нашій домашній бібліотеці є 546 українських книжок для дітей. Тепер ходжу до п'ятої кляси школи св. Йосафата. Маю десять років. Тебе, „Веселко", читаю дуже радо і нетерпляче чекаю на Тебе кожного місяця.

Бажаю Тобі багато передплатників і читачів. Вітаю Тебе щиро!

Відповідь Редакції: Дорогий Ерасте! Ставимо Тебе поміж найпильніших читачів українських дитячих книжок і „Веселки". Бажаємо Тобі успіхів у вивчанні предметів українознавства.

СПРОСТУВАННЯ: У числі „Веселки" за березень ц.р. у дописі „Червона Шапочка" в Торонті й Гемілтоні" (стор. 14) помилково подано: „П'єсу „Червона Шапочка"... поставила ... п-ні Оксана Бризгун-Шанта". Має бути: п-ні Оксана Бризгун-Соколик.

Просимо вибачити! — Редакція.

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи П. Холодного

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
Published monthly, except June to September Bi-monthly
at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J., 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
П. Андрусів — Дівчинка з писанками

М. МАМОРСЬКИЙ

ВЕЛИКДЕНЬ — МИЛИЙ ГІСТЬ

Зима пропала, люта, зла —
Весна воскресла над полями,
Луги змережала квітками,
І нам Великдень принесла.

Встаєм удосвіта. За мить
Побожно з церкви поспішаєм,
„Христос воскрес!" — гуртом співаєм,
І серце радісно тремтить.

У нас Великдень — милий гість,
Його вітаєм гаївками,
Його стрічаєм писанками —
Он на тарілці їх аж шість!

Воскресний день! Великий день!
І ми згадаєм в цю годину
Далеких рідних, Україну
У білім розквіті вишень.

Словничок: Мережати — to embroider, to ornament; розквіт — цвітіння (blooming, blossoming).

Павло ГРАБОВСЬКИЙ

ВЕСНЯНКА

Зійшли сніги, шумить вода,
Весною повіва;
Земля квіточки викида,
Буяє травка молода;
Все мертве ожива.

Веселе сонечко блистить,
Проміння щедро ллє;
Гайок привітно шелестить,
Неначе кличе пригостить;
Струмочок виграє.

Пояснення: Земля квіточки викида, тут — із землі виростають квіточки; повіва, викида, ожива — це скорочені форми — повіває, викидає, оживає.

Д. ЛАГОДА

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

МАЛЬОВАНЕ ЯЄЧКО

Одного весняного ранку всі мешканці пташиної ферми почули голосне й радісне: „Куд-кудак! Куд-кудак!"

Сорока-білобока, що сиділа навпочіпки на високому паркані, озвалася:

— А що там сталось? Хто подає оголошення?

— Ґел-ґел-ґел! — заґелґотали гуси. — Мабуть, Чубарочка яєчко знесла.

— Так-так-так! — хором відповіли качки.

— Чи й не подія! Яєчко знесла! — зневажливо заскрекотала сорока.

Тим часом задоволена собою Чубарочка злетіла з гнізда й вибігла на подвір'я. Тут вона ще раз захоплено вигукнула: „Куд-кудак!"

— Аякже! Світова подія! Яєчко знесла! — не вгавала сорока. — А кому воно дістанеться? Я знаю. Я все бачу. І в хату крізь вікно заглядаю щодня. Сьогодні те яєчко, що ти вчора знесла, зварили Костикові на сніданок. Так, так, твоє біленьке яєчко їв Костик. Половину сам з'їв, а половину котові віддав.

— Ох-ох-ох! — заохкала Чубарочка. — Та як же можна? А де ж Оленка? Вона мої яєчка завжди зберігає на писанки, бо вони гладенькі та найбіліші.

— Оленка ще не приїхала з міста. Вона там ходить до школи, а до нас приїде на Великодні свята. Хіба ти не знаєш? Правда, ви тут на пташиному дворі живете в загородках і новини до вас не доходять. Я про все перша довідуюся! Я все бачу! — вихвалялася сорока.

— Ох-ох-ох! Кому віддають? Костикові та котикові! Ох-ох-ох! Мушу зберігати яєчка для Оленки. Де я їх сховаю? Хіба втекти звідси? Але куди? Куди? — клопоталася Чубарочка.

Цілий день вона никала по кутках, греблася попід дротяною сіткою, намагалася підлітати якнайвище.

Другого дня Чубарочка зникла. Ніхто не знав, де вона поділася. Питали в сороки, але та пані Всезнайко, мабуть, цього разу не довідалась. Нічого не відповівши, вона знялася з паркану і полетіла на високу тополю.

***

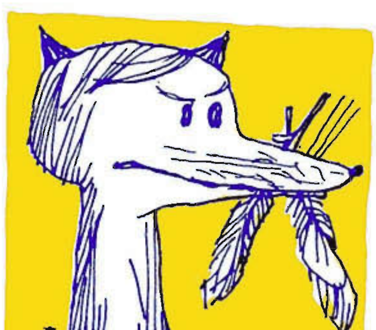
А хитра Чубарочка ще зранку-раненько знайшла собі захисток далеко від пташиного двору в чагарах на березі річки. В гущавині під терновим кущем вона довго тупцювалася, притоптувала суху траву — зробила гніздо і вмостилась там, як у власній хаті.

Сидить, дрімає. Коли це чує: щось дріботить, листям шелестить, хрокотить. То їжачок кудись поспішав. Побачив Чубарочку, здивувався:

— А ти як сюди потрапила? Будь обережна, поблизу лисиця нишпорить!

Їжачок побіг далі, а налякана Чубарочка сиділа собі тихо та все прислухалася, та все розглядалася навкруги. Довгий час так сиділа, аж поки знесла яєчко. Тоді з радощів забула про небезпеку, схопилася на ноги та як закудкудаче!

На лихо, почула те кудкудакання голодна лисиця. „Буде мені смачний сніданок!" — подумала і стала підкрадатися до необережної курки. Ось-ось ухопить. Але Чубарочка помітила злодійку — закиркала, замахала крильми, злетіла з гнізда. Лисиця ще встигла схопити її за крило, та невдало: курка вирвалася. У злодійки в зубах тільки дві пір'їни залишилося.

Проте, не втекла б Чубарочка від голодної лиски, якби не собаки: Рябко й Пірат почули курячий лемент, прибігли й відігнали хвостату напасницю.

Присоромлена Чубарочка повернулася на пташиний двір.

***

А в гнізді під терновим кущем залишилося яєчко.

Увечері біг мимо зайчик, глянув:

— Ой, яке біленьке! От що я зроблю: віднесу його хорошій дівчинці на фарму. Вона ж мені взимку кидала моркву та капустяні листки.

Взяв зайчик яєчко передніми лапками та й поніс. Але ходити лише на двох задніх лапках зайчики не вміють. Довелося покласти яєчко на траву і котити, підпихаючи то лапкою, то носиком.

Котить він те яєчко та й котить, все далі від чагарів, ближче до фарми. Котить по зеленій траві. А травичка молода, соковита — там листочок відірветься і прилипне до яєчка, там жовтенька квіточка. Бачить зайчик: поначіплювалося до яєчка багато листочків та квітів. Хотів був обібрати все, що налипло, але не мав часу. Мусів поспішати, щоб прикотити дівчинці яєчко під вікно ще до ранку, поки темно. Вдень зайчик боїться залишатися на фармі.

Котить далі, ось кущик фіялочок — ще кілька квіточок прилипло до яєчка, потім ще кілька кругленьких та довгастих листочків, і вже на яєчку й плямки білої нема.

Багато часу витратив зайчик, а таки докотив яєчко аж під Оленчине віконце. Став змітати та віддирати лапою з яєчка все, що поналипало до нього. Відідрав, причепурив. Бачить: лишилися на яєчку відбитки листочків та квітів. Та ще як гарно! Плямки лягли рясним барвистим узором.

„І добре, що так сталося, — подумав зайчик. — Дівчинці це яєчко сподобається. Вона вранці вийде до квітів, захоче гіяцинти понюхати і знайде яєчко. Покладу сюди. А тепер пора додому".

Насторожив зайчик вуха, розглянувся навкруги, та й подався в поле.

***

Вранці Оленка вийшла в садочок до квітів і знайшла мальоване яєчко. Вона відразу здогадалася, від кого воно.

Такий гарний подарунок їй від зайчика на Великдень! Раділа Оленка, показала дарунок дідусеві й бабусі, і всім, хто приходив у гості. І я бачила — дуже гарно помальоване яєчко!

Оленка з тим дарунком ходила повсюди, навіть на пташиний двір. І Чубарочка його бачила.

Як ви думаєте, діти, упізнала Чубарочка своє біленьке яєчко?

Мабуть, упізнала.

Пояснення-словничок: Сидіти навпочіпки — присісти, зігнувши коліна; **никати** — волочитися, блукати (to wander, to roam); **тополя** — рід дерева (poplar); **чагарі** — хащі, гущавник (bush, brake); **нишпорити** — шукати (to search); **лемент** — плачливий крик; **соковитий** — juicy; **пляма** — spot, stain.

З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ ТА ЇХ БАТЬКАМ, ОПІКУНАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ, УСІМ ПРИХИЛЬНИКАМ НАШОГО ЖУРНАЛУ Й ЖЕРТВОДАВЦЯМ

РАДІСНЕ „ХРИСТОС ВОСКРЕС"!

шле Редакція „ВЕСЕЛКИ"

Марко ВОВЧОК *Ілюстрації Л. ФРЕЛІХА*

ХОВЗЬКА СТЕЖКА

Скорочений переклад з французької мови Софії Наумович

III

Дітям звеліли йти спати. Одні одним бажали надобраніч, але малу Марійку оминали. Тільки Жак, той, що розказував про Катона, мав для неї тепліший погляд і дрібку співчуття. Останнім проходив Андрій. Зупинившись біля неї, він жалісно прошептав: „Добраніч, Марійко!"

Сердешна дівчинка широко розкрила очі від несподіванки. Опісля в пориві вдячности схопилася з фотеля, закинула руки Андрієві на шию і щиро його поцілувала. Схлипуючи від зворушення, Марійка сказала йому, що він добрий, товариський хлопець, і що вона ніколи цього не забуде. Але, почувши якийсь шерех, відштовхнула його від себе й поспішно прошепотіла:

— Іди, йди. Тікай, Андрію, благаю тебе! Вони будуть сердитись, коли побачать тебе зі мною. Вони ж думають, що я винна.

Андрій, повний докорів сумління і сорому, не відходив. Тоді вона, не здогадуючись, що діється в серці хлопця, ще раз його поцілувала, підштовхнула до дверей малими ручками й побігла.

Тієї ночі Андрій не міг заснути. Він устав і відчинив вікно. Надворі стояла прекрасна місячна тиха ніч. Але тиші і спокою не відчувала Андрієва душа. Він волів би, щоб надворі гуділа буря . . .

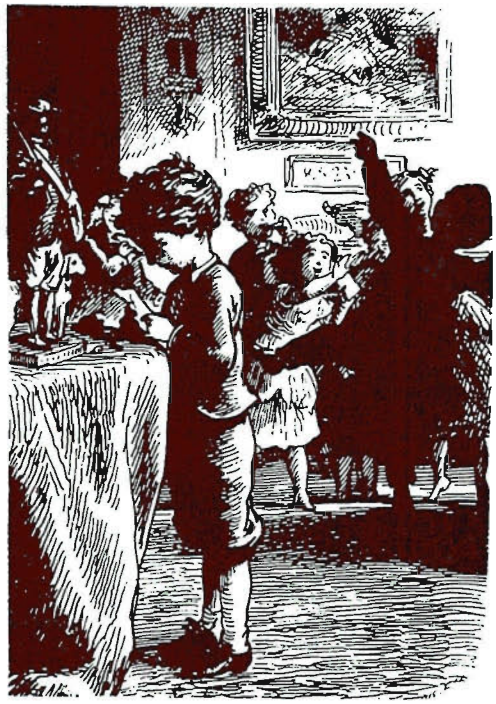
Врешті ніч минула, і дім поволі прокидався зі сну. Стукіт та голоси спочатку порадували хлопця, але він пригадав, що треба буде знову ставати перед очі товаришів. Він зрозумів, що день буде ще важчий, ніж ніч.

Мала бліда Марійчина постать не давала йому спокою. Ах, як же він міг дозволити, щоб вона йому ще й дякувала — тому, що заподіяв їй стільки прикрощів!

Вранці Ганна помітила, що в Андрія блискучі очі й розчервоніле обличчя. Вона приклала долоню до його чола й порадила випити склянку гарячого молока з помаранчовим цвітом. Андрій мав велике бажання виплакатися перед нею, але встояв перед цією спокусою. Подякував за молоко і вдав, що хоче ще спати.

Щойно перед обідом він нишком одягнувся й почав кружляти по кімнатах, ховаючись від спостережливих материних очей. Дуже ніяково йому було, коли товариші приязно до нього зверталися, і з тривогою чекав на появу Марійки.

Але маленької постаті ніде не було видно — ні у вітальні, де діти бавилися, ні під час обіду. Андрій не посмів нікого питати про неї. Надійшов вечір. Неспокій Андрія був такий великий, що хлопець урешті вирішив за всяку ціну довідатися про Марійку.

Кількоро дівчаток, що втомилися забавою, посідало на канапу. Проходячи повз них, Андрій почув, що мова йде якраз про неї.

— Ах, я ніколи не подумала б! Здавалося, що вона така чемна й добра.

— Хто така? — запитав Андрій, силкуючись не спустити очей перед здивованим поглядом дівчинки.

— Таж та негідна Марійка! О, лицемірка! Вона сміла ще плакати й заперечувати свою провину! Таж усі ми знаємо, що вона це зробила!

— Так де ж вона, ця Марійка? — не втерпів Андрій, стараючись виглядати байдужим.

— Поїхала, слава Богу! Хіба ти не знаєш?

— Ні, я не бачив . . . Уранці я був трохи нездоровий. Мені казали залишитись у ліжку, і навіть, знаєш, погрожували якимись ліками.

Він не міг далі говорити. Холодні краплі поту виступили йому на чоло. Потерпав, що тремтливий голос може виявити його хвилювання.

— Ах, — скрикнула задоволено дівчинка. — То ти нічого не знаєш! Ну, то я тобі все розкажу. Уяви собі! Сьогодні вранці ми застали Марійку у вітальні, мов би нічого не трапилося. Вона ще й зухвало докоряла нам, що ми оскаржили її в поганому вчинку, а вона цього нібито не зробила! Кажу тобі, ми всі почервоніли від обурення, а вона говорила спокійно — мабуть, думала, що ми їй повіримо. Коли ж побачила, що це їй не вдасть-

ся, розплакалась і сказала: „Ви недобрі діти! Колись ще пожалієте, що так обійшлися зі мною. Я не потребую таких товаришів, що недовіряють мені і, замість оборонити, лають! Не хочу вас більше бачити! Прощавайте!" З цим вона пішла, знайшла свого батька й довго щось йому розказувала. І, здається, переконала його, бо він ніжно пригорнув її до себе й погодився залишити тітчин дім. Коли вони від'їжджали, ми вдавали, що її не бачимо . . .

„То бідна Марійка поїхала! Нещасна жертва моєї підлости! . ." — подумав Андрій, вражений оповіданням дівчинки. Він використав першу нагоду, щоб непомітно втекти. Проходячи вітальнею, зупинився біля малого столика, на якому побачив свою улюблену іграшку — воячка. Бездумно взяв його в руки. Нараз зашелестів якийсь папірчик. Андрій розгорнув його і — затремтів від несподіванки: то був лист, написаний великими, нерівними від поспіху буквами. Оглянувшись, чи хто не бачить, почав читати:

„Мій дорогий Андрію! Прощаю тебе й не забуду ніколи так, як і своєї найулюбленішої мами. Всі були для мене лихі, тільки ти один був добрий, і це я пам'ятатиму. Тобі я хіба не потребую повторювати, що я не ходила за ту погану завіску. Жаль мені, що не могла з тобою попрощатися, бо вони були б сміялися з тебе. Думаю, що ти знайдеш цю записку біля свого воячка. Завжди тебе любитиму — Марійка".

Кожне слово цієї зворушливої записки приспішувало биття його серця. Він швидко побіг до своєї кімнатки, кинувся на ліжко й розридався. Ах ,він волів би вмерти! . .

Тут застала його мати й налякалася: хлопець мав гарячку. Тож звеліла вона негайно покликати лікаря. Вона вийшла з кімнати і тим часом Андрій прочитав ще декілька разів Марійчину записку й кинув її в піч. Урешті переміг його сон. Лікар, що згодом прийшов, не дозволив його будити — навіть увечері на врочисту роздачу подарунків.

Андрій був радий, що гарячка стала йому в пригоді в такий час. З яким же чолом він міг би простягнути руку по тітчин дарунок? Чи міг би він спокійно дивитися на прегарну ляльку, призначену для Марійки, але подаровану іншій дівчинці? А все це через його боязливість, що не дозволяла признатися до вини.

Ціла ніч минула в тих журливих думках і неспокійному сні. Щойно вранці гарячка спала. Коли мати йому сказала, що всі діти вже пороз'їжджалися, він полегшено зідхнув і запав у глибокий сон.

Збудив його лагідний голос матері. Він схопився з ліжка і з простягнутими руками кинувся до неї. Вона пригорнула його міцно до себе, рада, що йому полегшало. Ах, вона напевно зуміла б розрадити його в горі, коли б він міг їй усе розказати! Але він пам'ятав, як вона одного разу зомліла, почувши якусь прикру вістку. Хіба ж він може знову наразити її на слабість? І він мовчав, але мати відчула його неспокій.

— Що тобі знову, синку? Лікар казав, що це швидко минеться.

— Нічого, мамочко, тільки . . . рука в мене болить.

— Пречиста Діво! Де? Від чого? Покажи руку!

Мати не абияк затривожилась. Андрій з острахом подумав, що то було б, коли б він їй сказав правду. І він постарався її заспокоїти:

— Не бійтесь, матусю, це дрібниця — я поклав у сні під голову руку, і вона трохи стерпла. Але вже проходить!

Андрій міцно розтирав руку.

— Справді, синку? — не то з радістю, не то з недовір'ям запитала мама.

(Продовження буде)

БАТЬКІВЩИНА

Є багато країн на землі,
В них — озера, річки і долини . . .
Є країни великі й малі,
Та найкраща за всіх — Батьківщина.

Є багато квіток запашних,
Кожна квітка красу свою має,
Та найліпші з квіток тих усіх
Ті, що квітнуть у Рідному Краї.

Є багато пташок голосних,
Любі-милі нам співи пташині,
Та для нас наймилішими з них
Є лиш ті, що у Рідній Країні.

І тому найдорожчою нам
Є і буде у кожну хвилину
Серед інших країн лиш одна —
Та, що зветься ім'ям Україна!

ВЕСЕЛОЧКА

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

МОВА ДО ВУХАНЧИКА

Ілюстрація Ю. Козака

Ти нечемний пес, Вуханцю,
тягнеш лялю за кіски.
Хто тобі сьогодні вранці
на сніданок дав кістки
і сухар, і м'яса трішки,
ще й смачні качині ніжки?

Їсти ми тобі давали
і водички наливали —
я і ляля, ми удвох.
То шануй же нас обох!

Л. Гадай

Пояснення-словничок: кіска — невелика коса, заплетене волосся (plait, braid); качиний — такий, що належить качці, качині ніжки — duck's legs.

ОДИН — ДВА — ТРИ

Маркіян — мамин син,
Він у мами лиш **один**.

А Маруся — чи вона
В мами доня теж **одна**?

Ні, сестру Маруся має,
Разом **дві**, а не одна є.

В Леся братік є Максим,
Разом **два**, а не один.

Дві сестрички Уля має,
Разом **три**, а не одна є.

Двох братів має Клим,
Разом **три**, а не один.

Лесь, Лунь, Славко — всі брати,
Порахуй: **один, два, три**.

Роляник

ХТО ДОКІНЧИТЬ?

На столі стояла вліті
Меду жовтого тарілка —
Цей медок збирала з квітів
Працьовита ....

До садочка йде маленька
Радісна Оришка —
Не одна там є гарненька
З образками ......

До садочка поспішає
Кучерява Галя —
Там на неї вже чекає
У колисці ....

Лесик хоче знати, що то угорі
Мерехтить на небі, наче ліхтарі.
— Це, маленький брате, — каже старша Ірка, —
Ні ліхтар, ні свічка, а блискуча .....

ВЕЧІРНЯ МОЛИТВА

Ілюстрація Б. Божемського

Ісусику любий, Ісусику милий!
Вже ангели в небі зірки засвітили,
Ніч темна надходить, і всі ми в поклоні
До Тебе підносим маленькі долоні
І молимось широ за маму, за тата,
За діда, бабусю, сестричку і брата,
За всіх, кого любим, за всіх, що
нас люблять,

Що нам помагають і ніжно голублять.
Дозволь нам щасливо цю ніч переспати,
Набратися сили, здоровими встати
І завтра раненько гуртом у садочку
Співати веселих пісень в холодочку.

ВЕСНЯНА РАДІСТЬ

Ілюстрація Ю. Козака

Повіяло весною,
І зайчик під сосною
Танцює-витанцьовує,
Аж білочку злякав.

Струмочок голосистий,
Від радости іскристий,
Також весні радіючи,
В долину поскакав...

Собі він скаче, скаче,
Співає щось неначе,
Танцює по камінчиках
Струмочок голосний.

Бо йде пора весела,
Цвітуть міста і села
І все навколо радісне
У теплі дні весни.

Пояснення-словничок. Голосистий — голосний, шумливий (noisy); іскристий — тут: миготливий (scintillating).

Роман ЗАВАДОВИЧ

МАЛЕНЬКИЙ БОРЕЦЬ

Сценічна картина з дитячих літ Івана Франка в 2 відслонах

І. ВІДСЛОНА

ІВАСЬ *(з кошиком у руці ходить довкруги лісової галяви, збирає гриби і приспівує).*

Лізе кусіка з-за сусіка,
Зуби зазубила, очі заочила,
Руки заручила, ноги заножила —
Ух!

Чи не час уже додому? *(Приклав долоню до гола, подивився на сонце).* Ще рано, ще годинку тут побуду. *(Сідає на пеньок і ставить кошика на колʼна).* Як ся маєте, вельможні панове-грибове! Чи можна з вами познайомитись? *(Добуває одного гриба за другим, розглядає і гладить по шапогках).* А, мій паничику біленький! Певно лише цеї ночі виклюнувся ти з землі. Та й корінець здоровий. Це гарно! — А ви, старенький дідусю? Що це ви на весілля зібралися, що криси капелюха так догори задрали? — А ось і панночка-голубіночка, сивенька і кругленька, мов табакерочка. А слимачка всередині не маєте? Як же б ні? Забирайся звідси, Грицю, шукай собі іншого скрипуха! *(Вигортаюги слимака патигком, підспівує).*

Забирайся, слимаче,
Буде тобі боляче . . .

РЯБИНА *(з палицею і сокирою за поясом вийшов на край галяви і хвилину спостерігає Івася).* Ка-хи!

ІВАСЬ *(від несподіванки легко здригнувся).* Хто це?

РЯБИНА *(підходить ближге).* Дивлюсь і не можу розгадати: чи то мого сусіда Івась, чи який лісовик.

ІВАСЬ. А, то ви, дядьку? А я мало не злякався . . .

РЯБИНА. Хе-хе! А, може, таки трохи злякався? Як боїшся, хлопче, то сам по лісі не ходи! А то ще надибаєш яку нечисту силу . . . Тьху!

ІВАСЬ. Нечисту силу, кажете? А яка вона?

РЯБИНА. Яка ж? Погана! Тьху на неї! Всяка погань волочиться по лісі: і лісовики, і чугайстри, і блуд, і лісові богині . . . Та ці ще півбіди. Найгірший той, що не в лісі, а в хмарі сидить.

ІВАСЬ. А як він називається?

РЯБИНА. Буревій-Градобій. Та й погана ж це мара: голова величезна, довгий ніс, а вуха стирчать, як мітли. Найстрашніші в нього очі — з них сиплються блискавиці.

ІВАСЬ: І робить він лихо людям?

РЯБИНА. Го-го, ще й яке! Градом ниви засипає, збіжжя толочить.

ІВАСЬ *(спалахнув).* То я б з ним бився! Як сміє людей кривдити?

РЯБИНА. Хе-хе! Синку, боротись з ним людині не під силу! *(Показує руками).* Він би тебе отак узяв одним пальцем, підняв угору, поклав на долоню і роздушив, як муху! Тьху!

ІВАСЬ *(заперегує головою).* А я б його . . . а я б . . .

РЯБИНА. Або дмухнув би на тебе з широченного рота, і ти полетів би, як пірʼїнка, аж під хмару. Всі його бояться — люди і звірі, і решта нечистої сили. Дуже-дуже він сильний!

ІВАСЬ. Тому він і сильний, що всі його бояться. А якби всі слабі разом стали, то й сильного побороли б. Я б ішов на самім переді, бо дуже не люблю тих, що іншим чинять кривду.

РЯБИНА. Надворі парно, може бути громовиця. А хто громовицями заправляє, як не Буревій-Градобій, цур йому, пек! *(Жартома).* Може ще й нині з ним зустрінешся, то подужаєтесь, хто міцніший. Що?

ІВАСЬ. Чому ні!

РАБИНА *(заглядає в кошик).* Ану, покажи, скільки в тебе грибів! Е, ще стидно йти додому! Ось ти ходи зо мною, звідси недалеко гарне грибовище.

ІВАСЬ. Справді? Добре, дядьку, я піду з вами!

(Пішли. Відзивається ніжна музика, спершу тиха, потім голосніша. У ній гути голоси птахів: ку-ку, вуд-вуд, дзів-дзів, тьох-тьох . . . Крадеться бородатий лісовик, розглядається, махає рукою вбік кущів, і звідти виходить громадка малих лісовигенят. За прикладом батька вони плещуть у долоні, підстрибують і виконують танок або пантоміму).

МАВКА *(вибігає на галяву).* Стривайте, лісовики-братіки! Чути людський дух! *(Танок вривається, музика стихає).*

ЛІСОВИК. Хтось іде?

ЛІСОВИЧОК. Сховаймось за кущами, а потім його обскочимо і спіймаємо!

МАВКА *(приклала долоню до гола, придивляється).* Якась людська дитина — невеличкий хлопчик. *(До лісовиків).* Не займайте його! Ідіть оленів пасти! *(Лісовики виходять).* Сховатись чи ні? Ні, зостанусь!

ІВАСЬ *(Вийшов на галяву, побагив Мавку, зупинився).* Ти що таке?

МАВКА. Я — мавка.

ІВАСЬ. Нечиста сила?

МАВКА. Лісова дівчина. Лісом гуляю, квіти зриваю, завжди всміхаюся, кого стріну, з тим граюся. А як тебе звати?

ІВАСЬ. Я Івась, коваля Яця синок. І зі мною будеш гратися?

МАВКА. Чому ні? Ось біла береза гнучке галуззя розпустила — чом не погойдатись? *(Гойдає руками в повітрі).* Гой-да-да! Гой-да-да! Хочеш?

ІВАСЬ. Видно, що мавки не такі лихі, як казав дядько Рябина. А танцювати ти вмієш?

МАВКА. Вмію! Хочеш — затанцюю! *(Подумала).* Ні, почекай, я подруг покличу, гуртом потанцюємо. *(Підходить до кущів).* Мавочки-сестрички, виходьте, маємо гостя, треба його танком привітати.

(Відзивається музика, виходять мавки, всміхаються до Івася, танцюють, потім зникають).

МАВКА. Такий наш танок. Сподобався тобі?

ІВАСЬ. Дуже гарний! Я такого зроду не бачив.

МАВКА. У що б ми тепер забавились? Може в хованки?

ІВАСЬ. В хованки іншим разом, а тепер час мені додому. Мама чекають, казали не баритись.

МАВКА. Куди ж тобі дорога додому?

ІВАСЬ. Туди!

МАВКА. Хіба? Там Глибока Дебра, туди навіть стежка не веде.

ІВАСЬ *(обертається в іншу сторону).* То туди!

МАВКА. І не туди! Там така густа хаща, що тільки гадюки виводяться. Тебе, мабуть, Блуд учепився . . .

ІВАСЬ. Не бійсь, я не з тих безпорадних! Подивлюсь, з котрого боку росте мох на стовбурах, і скоро знайду дорогу.

МАВКА. Нащо тобі шукати дороги, як я тебе виведу з лісу просто-простісінько в поле?

ІВАСЬ. І стежкою житом аж у наш садок?

МАВКА. Так.

ІВАСЬ. Я зараз!

(Івась порядкує в кошику. З-за кущів виринають голови лісовиків, кличуть рухами рук Мавку, але вона заперечує головою і, приклавши палець до губ, наказує їм мовчати).

ІВАСЬ. Ходім! *(Подає руку Мавці, ідуть).* А чи ти вмієш пісню про кусіку? *(Мавка заперечує головою, Івась починає підспівувати. Пішли. Лісовики виступають на галязу і дивляться їм услід).*

Заслона

(Закінчення в наступному числі)

Ніна БУРИК — *Музика: Осип ЗАЛЕСЬКИЙ*

ВЕСНЯНА ПІСЕНЬКА
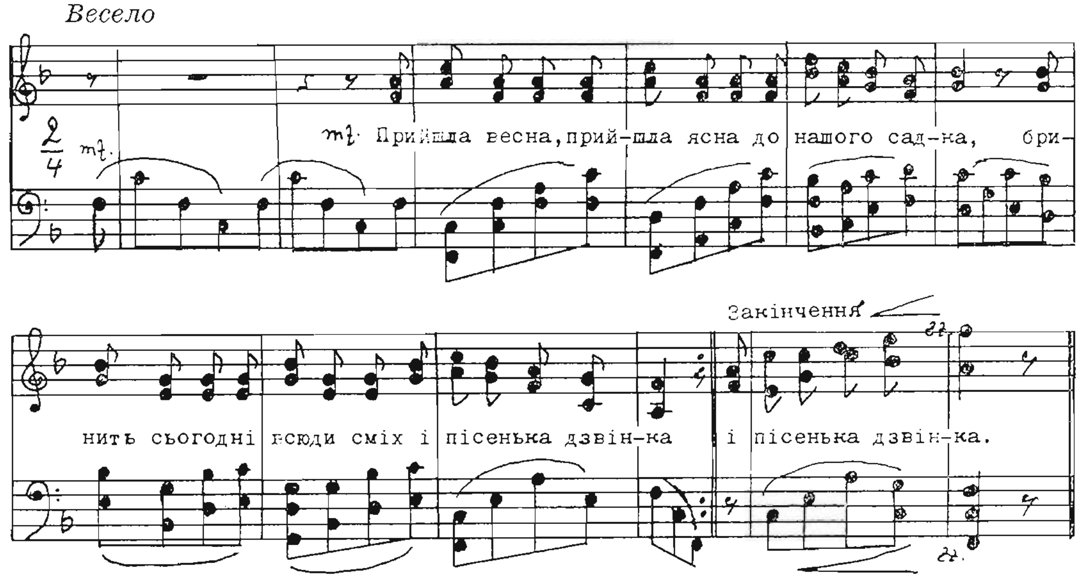
(Цю пісню можна співати в один або два голоси з фортепіяном або без)

Прийшла весна, прийшла ясна
До нашого садка,
Бринить сьогодні всюди сміх
І пісенька дзвінка.

Сховаємо ми теплий плащ,
Сховали вже санки —
Дзюрчать-спішать на вулиці
Плюскочуться струмки . . .

З-під снігу показалася
Вже на горбках земля,
Хвилюється березонька,
Із вітром розмовля.

Прийшла весна, прийшла ясна
До нашого садка, —
І сміх веселий забринів
І пісенька дзвінка.

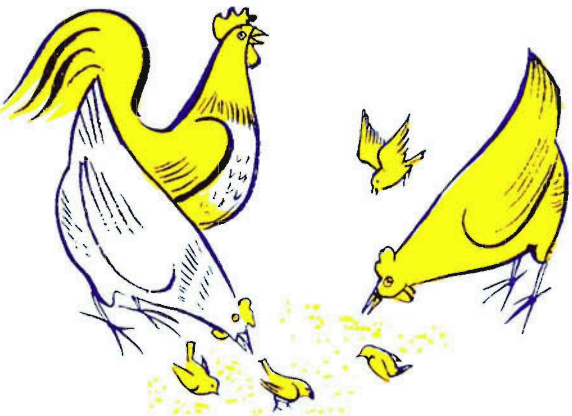
Володимир МАЦЬКІВ

Ілюстрації П. ХОЛОДНОГО

ГОРОБЧИК ЦІРКО

Залунало голосне „ку-ку-рі-ку”, і Цірко розплющив очі. Під дахом оборогу було ще досить темно. Горобчик ніяк не міг зміркувати, хто то так голосно кричить. Поглянув на горобців, що коло нього ночували, але не помітив у них страху. Кукурікання повторилося. Та це був тільки початок. Зараз же відізвалися інші голоси — муyy!”, „беее!”, „іга-гааа!” Це відзивалися тварини в стайні, домагаючись сніданку.

Коли надворі розвиднилось, горобці покинули вигідне місце. Цірко вилетів також, сів на дах будинку, що його вже обсипало теплим промінням сонце, розправив крильця і заспівав: „цір-цір-цір!”

Тим часом на подвір'ї ставало гамірно. Великі птиці поважно походжали сюди й туди. Одні вигукували „так-так, так-так!”, інші — „де-де-де!”, деякі „ко-ко-ко”!

За хвилину всі горобці, що сиділи на даху й деревах, зірвалися й полетіли в сад. Полетів за ними і Цірко. Тут росло дерево, обсипане червоними ягодами. Горобці хотіли були поласувати тими ягодами, але в цю мить понісся знизу якийсь грізний галас, і всі знов зірвалися летіти. Одні полетіли далі в сад, а інші вернулися на подвір'я.

Великі птиці докінчували снідання. Горобці опускались на землю, хапали в дзьобики їжу і втікали на дерева. Великі птиці не були раді непроханим гостям і погрожували їм дзьобами.

Наївшись, Цірко жваво заспівав: „цір-цір-цір”. Про гніздо в дуплі яблуньки він забув. Забув також про своїх батьків.

Надворі ставало гаряче. Горобці полетіли до коритця напитися води. Деякі, вступивши у воду, стріпували крильцями. Це зацікавило Цірка, і він вирішив так само забавитись. Стрибнув у коритце і відчув приємну свіжість.

„Гарно жити на світі!” — подумав.

***

Заповідалася тепла ніч. Жаден горобець не поспішався шукати собі нічлігу. Не шукав його і Цірко. Він примостився на галузці дерева близько стовбура. Місяць освітлював всю околицю.

Цірко спав може годину, а може й дві, і нараз пробудився. Його маленьке серце відчуло якусь дотепер незнану тривогу. Він притулився до стовбура й ненароком поглянув угору. Там блиснули дві іскорки. Серце горобчика забилося жвавіше і він перескочив на нижчу галузку.

В цю мить біля Цірка промайнула якась тінь. Щось злегка вдарило його в бік. Він сидів непорушно. За хвилину почув зловіще: „пу-гу, пу-гу!”

Горобчик не розумів, що йому грозило від Пугача, але добре зробив, що пересунувся на нижчу галузку.

До ранку вже не міг заснути. Та, коли заблищали перші промені сонця, забув про нічну пригоду й полетів шукати їжі на снідання. Знайти її влітку біля людських садиб не важко. Її було чимало й на дорозі, і на полі, де саме починалися жнива.

***

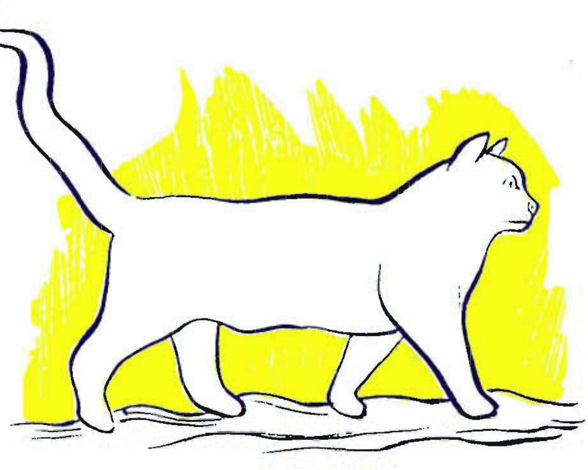

Минали дні й тижні. Хвостик у Цірка виріс, жовті заїди на дзьобику зникли. Тепер уже не поступавсь він іншим горобцям, як бувало давніше.

Одного разу, сидячи на придорожньому дереві, Цірко побачив горобця, що видзьобував зеренця з колоска пшениці. Не думаючи довго, злетів до нього і заходився й собі біля того колоска. Горобець глянув на Цірка лихим оком, але він на це не зважав.

Нараз горобець вдарив Цірка дзьобом по голові. То була велика образа, і Цірко не міг цього простити. Почалася бійка. З вереском качалися противники в поросі по дорозі. Позлітались інші горобці й підняли ще більший крик. Може підбадьорювали борців, а може остерігали їх і вмовляли, щоб припинили бійку.

Хто знає, чим би все це скінчилося, якби не кіт. Він побачив забияк, і став обережно підкрадатися до них попід тином, облизуючись і помахуючи кінцем хвоста. Цірко і його противник помітили кота, зірвалися із землі і розлетілися в різні сторони.

Важко сказати, чи ця пригода навчила нашого Цірка бути ввічливим, але научки від незнайомого горобця він не забув. Після того цілий день сидів на дереві серед густого листя й нікуди не показувався. Не знати, чи боліла в нього голова, чи соромився товаришів.

***

Цірко став обережнішим і недовірливим. Тримався табуна горобців і літав з ними то до саду на черешні, то в поля на пшеницю, то на капустяні городи, де було чимало вгодованих гусениць. Крім того, підшукав собі кілька добрих для нічлігу місць, де йому не грозила ніяка небезпека. Навчився оберігатися шулік, сов і котів, вивчив знаки остороги горобців та деяких інших птиць; знав, де й коли може трапитись лихо і заздалегідь забирався з таких місць. Одним словом — став досвідченим горобцем.

Тим часом минулися солодкі черешні, опустіли поля, гусениць ставало щораз менше. Листя на деревах жовкло й падало на землю, тож і ховатися серед галуззя було щораз важче. У Цірка виросло нове пір'я, в якому він виглядав більшим і поважнішим. Його груди стали темнобронзовими, як у всіх дорослих горобців. Він цим дуже пишався і часто випинав груди наперед.

Цірко відчув, що в його житті настає зміна. Його апетит зростав з кожним днем, але заспокоювати його ставало трудніше. Щоправда, було ще досить їжі на дорогах та подвір'ях, але не завжди можна було її використати, бо часто йшов дощ, бушував вітер і ставало холодніше.

Одного дня почав падати сніг. Горобці поховалися, хто де міг. Сидить Цірко день, другий, їсти хочеться, але він боїться вийти із сховку в таку негоду. Нарешті сніг перестав. Розглядається горобець, але сніг укрив усе грубою верствою. Де знайти поживи? Сів на галузці між іншими горобцями, і сумне-жалібне „цііір" вирвалося з його горла.

Біда! — подумав Цірко. Йому пригадались усі важкі переживання після того, як він залишив рідне гніздо. Пригадалось дупло, де він провів перші дні життя. Там було добре. Батьки пильно дбали про їжу для своїх дітей. Там не грозила ніяка небезпека. От, якби знайти такий сховок, поки проминуть холодні дні!

Настав ранок. Голодний, сонний і змерзлий Цірко літав від дерева до дерева, оглядаючи стовбури.

Надвечір застав біля оборогу табун горобців. Вони цвірінькали, як колись на вербі, а деякі літали в сторону будинку і щось там їли. То був смітник, куди викидали курям відпадки з кухні. Цірко теж кинувся визбирувати усе придатне до їди.

Заспокоївши голод, розглядався далі за кращим місцем на зимівлю. Нарешті на стіні одного великого будинку побачив щось наче малу дерев'яну хатинку. Був у ній круглий отвір — ні віконце, ні двері, а під отвором вбитий у стіну кілок. Довго не думаючи, сів на кілок і крикнув „цвір-ччч, цвір-ччч".

Ніхто не відповів на привітання. Цірко обережно заглянув досередини. У хатці було доволі просторо і затишно. На долівці видно було останки зруйнованого гнізда.

— Яка прекрасна хатка! — радісно крикнув Цірко до себе. — Чому я скоріше її не знайшов, не мусів би мерзнути та мокнути на дощі.

Цірко тут і поселився. Крізь малий отвір не пролізли б ні кіт, ні шуліка, ні сова. Щільні стінки не пропускали вітру і снігу. Клопотів з харчами не було. На смітнику, подвір'ї, навіть на дорозі завжди було щось їстівне.

Час минав. Важкі морози та сніговії кінчалися. Сонце пригрівало щораз сильніше.

На полях з'явилися чорні плями — то рілля визирала з-під снігу. Горобці оживали з кожним днем, ставали веселіші, рухливіші. Вони радісно літали сюди й туди та голосним щебетанням віщували прихід весни.

Чір-ччч, чір-ччч! — виспівував Цірко на даху, що зовсім висох після снігової води. На деревах

(Закінчення на стор. 14-ій внизу)

З дитячого життя

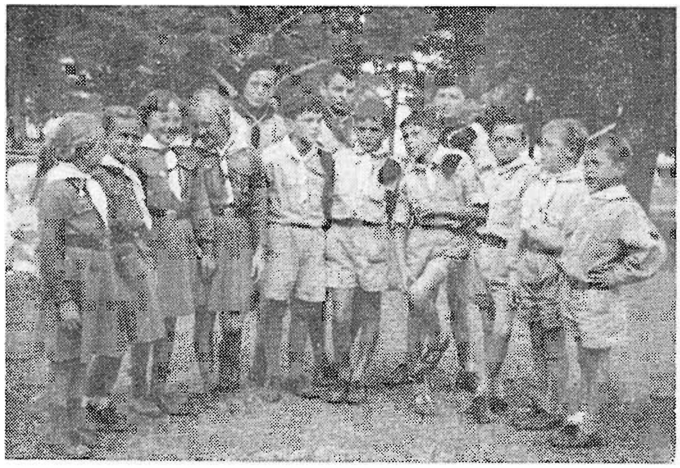
П'ЯТИРІЧЧЯ ПЛАСТУНІВ У БАЛЛАРАТІ АВСТРАЛІЯ

Наприкінці минулого року пластуни Балларату, поблизу Мельбурну (Австралія) відзначили п'ять років існування Пласту в тій місцевості. З тієї нагоди влаштували вони свято. Окремі моменти з життя й діяльности пластунів у Баллараті показано на світлинах.

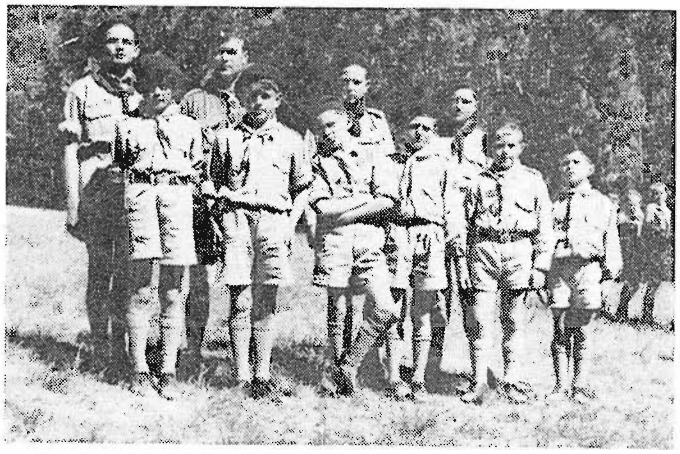
Всі пластуни відвідують Рідну Школу, керівничкою якої є пані А. Овчаренко. Вона є одночасно організаторкою й опікункою пластової групи.

Пластуни на прогулянці над озером Баренбіт біля Балларату.

Пластуни Балларату на „Соколі" 1961 р., новацтво й юнацтво. Перший ряд зліва: Оля Фрис, Галина Сальо, Марія Гарбич, Віра Овчаренко, Ігор і Петро Бурбани, Івась Івасів, Юрко та Андрій Николюки. Другий ряд: Василь Попович, Богдан Бурбан та Ігор Івасів.

Балларатські пластуни на прогулянці під проводом виховника у 1963 р.

Юнаки гуртка „Запорожці" на прогулянці до „Сван Резервуар" у грудні 1965 р.

ГОРОБЧИК ЦІРКО

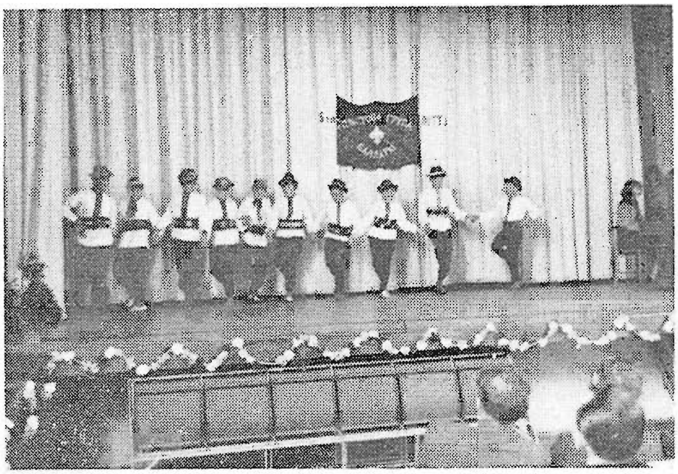
(Закінчення зі стор. 13-ої)

появилися птиці, яких узимку не було. Над широким полем заспівав жайворонок. Прилетів чорнявий шпак . . . Цірко дуже боявся за свою хатку, та дарма — якось ніхто не думав собі її забирати.

У гурті горобців Цірко бачив, як деякі з них знайомилися з молодими горобличками і після того відлітали парами. Він також вподобав собі одну таку, що могла б бути йому жінкою і в хатці доброю господинею, але наблизитись до неї не відважувався. Та ось тепер, коли все раділо весною, не зчувся, як опинився біля своєї вибраниці і заспівав свою пісеньку: чір-ччч, чір-ччч! Вона радо слухала. І так вони подружились. Цірко запросив її до своєї хатки.

Тим часом де-не-де почала з'являтись молода зелена травичка. Ціркова подруга стала збирати пір'я, що його губили по двору великі птахи — кури, гуси, качки, і все це зносила до своєї хатки. Цірко буде дуже радий і часто помагав їй у цій роботі.

А у вільні хвилини сідав на дашку своєї хатки і радісно виспівував: чір-ччч, чір-ччч, як кожний дорослий горобець. Він тепер був самостійний господар на власному хазяйстві.

Юначки й юнаки танцюють „Аркана" на святі з нагоди 5-ліття пластового осередку в Балляраті. Починаючи зліва: Богдан Бурбан, Галина Зарицька, Ігор Бурбан, Віра Овчаренко, Володимир Сальо, Марія Гарбич, Юрко Николюк, Оля Фрис, Петрусь Бурбан та Андрій Николюк. Акомпаніямент — юначка Женетка Ткач.

Цей чудовий український краєвид, зображений на удекорованому авті („фловт"), здобув першу нагороду на „Беґонія фестивалі" в Балляраті. Зліва: Юрко Николюк, Віра Овчаренко, Юрко Николюк, Василь та Ромко Поповичі.

Пластуни виграли першу нагороду на „Беґонія фестивалі" в Балляраті у 1962 р. Починаючи зліва: Галина Сальо, Віра Овчаренко, Ігор Бурбан, Марія Гарбич та Андрій Николюк.

РОЗГАДАЙМО!

ЩО ЦЕ?

а) В землю кинемо — не жаліємо,
А зберемо — збагатіємо.
б) Плавала, купалася, сухенька зосталася.
в) Що двічі родиться: вперше — гладеньке, вдруге — пухкеньке?
г) Що то за птах, що в чужі гнізда своє яйце кладе?
ґ) Його я маю, та рідко вживаю,
За мене частіше його вживають інші.

МАТИ Й ДІТИ

Водить пані-матка
Діточок громадку,
В неї дітки —
Однолітки.

ЯК ЗВУСЯ?

Як я уродилося, то було я біле,
Тепер, подивіться, рябеньке я ціле.
Мені змалювала Оксаночка бочки
У жовті, червоні і чорні пасочки.

Лежу на столі коло круглої паски,
Моргаю до сиру, тулюсь до ковбаски,
До хріну, до масла, до баби сміюся —
Ану, відгадайте лишень, як я звуся.

Р. З.

АКРОСТИХ

Лиха зима сховається,
А сонечко прогляне,
Сніжок води злякається,
Тихенько тануть стане, —
І здалеку бистресенько
Вона до нас прибуде,
Кому-кому любесенько,
А дітям більше буде.

Л. Глібів

Акростих — це загадка-вірш, у якому початкові букви рядків утворюють якесь слово або речення.

ЧУДЕСНИЙ ДІМ

Був білий дім,
Без вікон дім,
І щось застукало у нім . . .

Розбився дім, і з дому вмить
Маленький мешканець біжить,
Живенький і тепленький,
Пухнастий, золотенький.

Б. Д.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК з ч. „Веселки" за березень ц.р.: **СКІЛЬКИ РАЗОМ?** 1) Сто. 2) П'ятдесят. **ЩО ЦЕ?** а) Голка й нитка. б) Поштові скриньки на листи. **ЖАРТІВЛИВІ ПИТАННЯ.** а) Ні одного, бо на дубі яблук немає. б) Сорока. в) Повну. г) Порожньої. ґ) Новий Рік. д) Дівочою. е) Мокрої. **ДИВНЕ ДЕРЕВО.** Корінь. **АКРОСТИХИ.** 1) Роса. 2) Хмара. 3) Дощ.

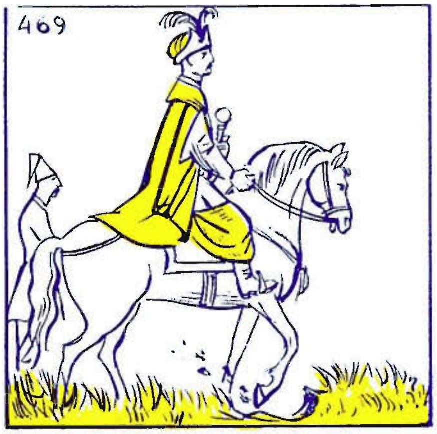
Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

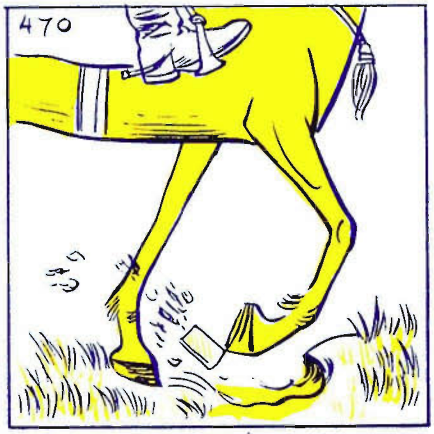
UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXX: ДЗЕРКАЛО ХАРАКТЕРНИКА
CHAPTER XXX: THE SORCERER'S MIRROR

Хмельницький дивився на місто, а його баский кінь нетерпляче гріб під собою землю.

Khmelnytsky looked at the city. His lightfooted steed stomped the ground uneasily.

Раптом під копитом коня забряжчала невелика блискуча плитка.

Suddenly the horse's hoof struck a small shiny plate.

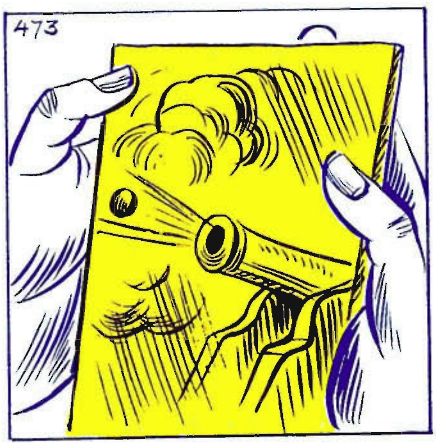
Богдан - характерник підняв плитку й обтер її об полу.

Bohdan - the - Sorcerer picked up the plate and wiped off the dust with his coat.

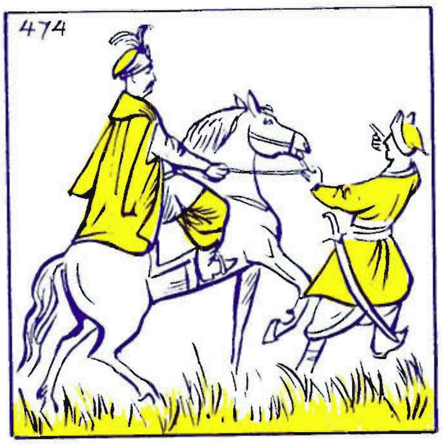
— Чарівне дзеркало характерників! — вигукнув зраділий Богдан, але нараз його обличчя зблідло.

"It's the sorcerers' wonder-mirror!" — Bohdan exclaimed joyfully. Suddenly his face grew pale.

— Бачу . . . бачу їх! . . — крикнув. — Ясновельможний! Вороги випустили на тебе гарматну кулю!

"I see them, I see them!" — Bohdan called out. "Your Lordship, the enemy is firing at you! . ."

В повітрі загуділо й зашуміло . . .

An ominous whistling sound pierced the air . . .

(Продовження буде)
(To be continued)